herpy

SLANGER

Thamnophis sirtalis

Thamnophis sirtalis er en slank, dagaktiv og nysgjerrig slange med lyse striper langs kroppen. Den lever ved vann fra det sørlige Canada gjennom det meste av USA til det nordlige Mexico. Den er hardfør, holder seg våken og synlig om dagen og kan leve av opptinte mus, men den er en mester i å rømme og krever et helt tett terrarium.

Familie: Colubridae Engelsk: Common Garter Snake Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**50-100 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**6-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**100 × 50 × 50 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**23-27 °C**
Varmeplass	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**35-60 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Vinterhvile	**8-15 °C** 8-16 uker
Kosthold	**Virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller i gruppe**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kjønnsmoden	**18-24 mnd.**
Kullstørrelse	**10-40 unger**
Kull per år	**1**
Drektighet	**60-90 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Thamnophis sirtalis er en slank slange med store, runde øyne, kjølede skjell og lange striper langs kroppen. Mønsteret varierer mye: de fleste har gule eller hvite striper på svart, brun eller grønn bunn, noen har røde eller oransje sider, og andre er nesten ensfargede eller flekkete. Artsnavnet *sirtalis* er nylatin for "som et strømpebånd" og henviser til stripemønsteret.

Den gjennomsnittlige lengden er omtrent 55 cm, og de største dyrene når opp på omtrent 130 cm. Hunnene er større og kraftigere enn hannene: voksne hunner blir typisk 70-100 cm, hannene sjelden over 60 cm. En voksen veier i gjennomsnitt omtrent 150 g. Nyfødte unger er 15-20 cm lange.

Arten er delt i en lang rekke underarter, for eksempel *T. s. parietalis* med røde flekker på sidene, *T. s. infernalis* fra California og den blåstripete *T. s. similis* fra vestkysten av Florida. Fargeformene varierer så mye innenfor den enkelte bestanden at flere av underartene er omdiskutert. Stellet er det samme for dem alle. *T. sirtalis* er en av Nord-Amerikas mest utbredte slanger.

Spyttet er svakt giftig for små byttedyr, men ufarlig for mennesker. Et bitt gir høyst litt kløe eller hevelse. Ved fare avgir slangen heller et illeluktende sekret fra kloakken enn å bite. Viltfangede dyr er ofte forsvarsberedte, mens oppdrettede dyr som regel blir rolige hvis de håndteres jevnlig.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Utbredelse og leveområde

Thamnophis sirtalis har den bredeste utbredelsen av alle nordamerikanske slanger. Den lever fra det sørlige Canada, blant annet Northwest Territories, Alberta, Saskatchewan, Manitoba, Ontario og New Brunswick, gjennom nesten hele USA til Gulfkysten og Texas. Mot vest finnes den helt ut til Stillehavet i California, Oregon og Washington, og langs Rio Grande går utbredelsen inn i det nordlige Mexico (Chihuahua).

Mange underarter er knyttet til bestemte områder, for eksempel Puget Sound i Washington (*T. s. pickeringi*), vestkysten av Florida (*T. s. similis*) og San Francisco-halvøya (*T. s. tetrataenia*).

> **Naturlig utbredelse:** Canada, Mexico og USA.

LEVEOMRÅDE

Thamnophis sirtalis lever i fuktige og halvfuktige leveområder: enger, skogkanter, myrer, vassdrag, innsjøbredder, grøfter og hager nær vann. Den er dagaktiv og aktiv ved lavere temperaturer enn de fleste slanger. Den beveger seg mest på bakken, klatrer litt og svømmer godt, men er ikke egentlig vannlevende. Om natten og ved kulde ligger den skjult under steiner, planker og løv.

I de kalde delene av utbredelsen går slangene i vinterdvale fra sist i oktober til mars eller april, ofte mange sammen i huler, sprekker og gnagerhuler under jorden. Hannene kommer fram først og venter på hunnene, og paringen skjer rett etter, ofte i såkalte paringsballer, der ti eller flere hanner slynger seg rundt en hunn. Maten er særlig frosker, padder, salamandere, meitemark og fisk, og ungene tar mest ormer.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

En voksen *Thamnophis sirtalis* trenger et terrarium på minst 100 × 50 × 50 cm (lengde × bredde × høyde), og en hunn over 80 cm trenger 120 × 60 × 60 cm. Arten er aktiv og undersøkende og klatrer gjerne, så høyde og innredning betyr noe. Unger under ett år kan holdes i en liten boks på ca. 40 × 20 × 25 cm, fordi et for stort terrarium får dem til å føle seg utsatt. Flytt dem opp i takt med veksten.

Bunnsubstratet skal være rent og tørt, men absorberende. Aspespon, sypress, kokosfibre eller papirmasse i et lag på 3-5 cm fungerer. Kjøkkenpapir og avispapir kan brukes til unger og midlertidig, men er mindre egnet til voksne. Unngå sand, kattesand og sedertre, furu og annet aromatisk tre. Et lag løv oppå holder på fuktigheten og gir skjul.

Bruk minst to skjul, ett i den varme og ett i den kjølige enden, så små at slangen ligger tett sammenrullet i dem. Grener, korkbark og robuste planter gir struktur og klatremuligheter.

Arten er en mester i å rømme: kan den få hodet forbi øynene gjennom en åpning, kommer resten med. Lokket må sitte tett og være låst, alle sprekker og kabelhull må være lukket, og nettet må være så fint at en unge på 15 cm ikke kan presse seg gjennom. Terrarier med frontdører og tette skjøter er sikrest. Fjern avføring daglig, og skift substratet helt hver tredje til fjerde måned.

TEMPERATUR

Det må være en tydelig varmegradient. Soleplassen skal være 29-32 °C målt på overflaten, den kjølige enden 23-27 °C og natten 18-22 °C. Varmekilden slås av om natten. Bruk en halogenspot over terrariet, og plasser et skjul med en flat stein eller planke oppå under den, slik at slangen kan ligge i varmen. Sitter pæren inne i terrariet, skal den ha en beskyttende kurv.

Lufttemperaturer over 33 °C er farlige. En overopphetet slange farer rundt med åpen munn eller ligger i vannskålen. Sett den straks i kjølig, rennende vann. Sett aldri terrariet i direkte sol, og bruk aldri varmesteiner. Mål med et digitalt termometer med føler på soleplassen og i den kjølige enden.

Om vinteren kan dagtemperaturen senkes til 16-20 °C. Til avl, eller hvis slangen selv slutter å spise om høsten, kan den gå i vinterdvale (se Avl).

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 35-60 %, høyest i den kjølige enden og om natten. Terrariet skal ikke være vått, for vedvarende fukt gir blemmer på buken. Sprøyt lett ved behov, og legg fuktig sphagnum i det kjølige skjulet som et fuktig rom til hudskiftet.

Slangen skal ha en vannskål som er stor nok til at hele kroppen kan ligge i den. Den bader ofte, særlig før hudskifte, og legger gjerne fra seg avføring i vannet. Skift vannet minst én gang i uken og straks hvis det er skittent. En vanndel på opptil ca. 50 × 30 cm i den kjølige enden gir plass til å svømme, men er ikke et krav.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og trives med kraftig dagslys. UVB er ikke strengt nødvendig, men anbefales og gjør ofte slangen mer aktiv. Bruk et T5 HO-rør på 5-6 % (Ferguson-sone 2) som dekker halve terrariet over den varme enden, og sikt mot en UV-indeks på 2-3 på soleplassen. Med nett mellom rør og slange er avstanden til soleplassen ca. 25-30 cm, uten nett ca. 30-35 cm. Mål helst med en UV-måler. En LED-list på 6500 K gir vanlig dagslys og hjelper levende planter.

Lyset er tent 14 timer om sommeren og 10 timer om vinteren, med gradvise overganger. Uten UVB skal maten av og til pudres med et tilskudd med vitamin D3.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Thamnophis sirtalis tar andre byttedyr enn de fleste slanger: meitemark, fisk og gnagere. Insekter som siklader og melorm spiser den ikke. Den beste kosten er frosne og opptinte mus: de gir full næring uten tilskudd, ingen risiko for innvollsorm og sjeldnere og mindre illeluktende avføring, og slangen kan leve av mus alene. Unger som er for små til en hel pinkiemus, kan få biter av frosne pinkiemus. Gni byttet med fisk eller meitemark hvis slangen ikke vil ta det, og beveg det med en pinsett, for arten jakter mye med øynene.

Unger som ikke vil ta mus, kan få meitemark skåret i biter, slik at de fortsatt beveger seg litt, små guppyer eller platyer og biter av fiskefilet. Flytt dem over på mus så raskt som mulig. Bruk aldri rød kompostorm (*Eisenia fetida*), som er giftig for slangen, og heller ikke meitemark fra veier og golfbaner, som kan inneholde giftstoffer. Meitemark mangler kalk.

Fisk krever omtanke. Mange fôrfisk inneholder tiaminase, et enzym som bryter ned vitamin B1, og en fast kost av dem gir en farlig B1-mangel. Frysing ødelegger ikke enzymet, og B1-tilskudd på fisken hjelper ikke. Gullfisk er uegnet. Rødfisk og laksefisk som ørret og laks er uten tiaminase og kan brukes som filet i en blandet kost, men ikke alene, fordi filet mangler næringen fra hel fisk. Levende fisk og frosker er den vanligste kilden til innvollsorm. Frosne fisk er ufarlige på det punktet når de har vært frosset i minst 30 dager. Frosker, padder og salamandere bør ikke brukes.

Byttet må høyst være 1,5 ganger så bredt som slangen på det bredeste stedet. Hvor ofte det fôres, avhenger av kosten: ormeetere to ganger i uken, fiskeetere hver 5.-6. dag og museetere én gang i uken. Nyfødte kan fôres annenhver dag, unge dyr hver 3.-5. dag og voksne hver 4.-7. dag. Fôr aldri hver dag, for det gir fedme. Slanger som bor sammen, fôres hver for seg, slik at de ikke tar tak i samme bytte.

Ved en kost av ormer og fisk pudres byttet én til to ganger i måneden lett med kalk, vitamin B1 og vitamin D3. Bruk små mengder, siden for mye kalk og D3 er skadelig. Mus trenger ikke tilskudd.

ATFERD OG HÅNDTERING

Thamnophis sirtalis er rask og nysgjerrig og blir som regel tam hvis den håndteres jevnlig fra ung. La nye dyr falle til i omtrent to uker, og begynn først å håndtere dem når de spiser fast. Hold de første rundene på høyst 5 minutter, og løft slangen nedenfra med flat hånd, slik at kroppen er støttet. Den holder seg ikke fast som en kvelerslange og glir lett ut mellom fingrene. Vask hendene etter håndtering.

Ved forskrekkelse avgir slangen et illeluktende sekret og kan bite. Bittet er harmløst, men kan gi små rifter. Viltfangede dyr er ofte forsvarsberedte og bør unngås.

Arten kan holdes alene, og den trives fint slik. Den er mer selskapelig enn de fleste slanger, og unger virker roligere sammen med andre. Det er likevel sett kannibalisme hos *T. sirtalis*, oftest som en ulykke når to slanger tar tak i samme bytte. Holdes flere sammen, må de ha samme størrelse og et vesentlig større terrarium, nye dyr må i karantene i 1-2 måneder først, og alle fôres hver for seg. Hold ikke hanner og hunner sammen med mindre det skal være unger.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene er større og kraftigere enn hannene, mens hannene er slankere. Kjønnet kan sikres ved sondering, som bare bør utføres av en erfaren holder eller en veterinær. Hannene er kjønnsmodne etter omtrent 1,5 år og hunnene etter omtrent 2 år. Hunnen skal være i god hold før hun settes til avl.

PARRING

Paringen skjer om våren, når slangene kommer ut av vinterdvalen. En vinterdvale på 8-16 uker ved 8-15 °C øker fruktbarheten og får dyrene i paringsstemning. Stopp fôringen omtrent tre uker før nedkjølingen, slik at tarmen er tom, gi slangen et lunkent bad slik at den tømmer seg, og senk temperaturen gradvis. Temperaturen må aldri komme under 5 °C. Slangen skal alltid ha tilgang til vann.

Når vinterdvalen er slutt, heves temperaturen gradvis, og etter noen dager tilbys mat igjen. Sett hannen til hunnen, og ta ham ut igjen etter noen dager. Hanner kan nekte mat i lang tid i paringstiden. Hunnen kan lagre sæd fra en høstparing til våren.

EGGLEGGING OG KULL

Thamnophis sirtalis føder levende unger og legger ikke egg. Drektigheten varer 2-3 måneder, og ungene fødes fra sist i juli til oktober. Et kull er typisk på 10-40 unger, store hunner kan få opptil omtrent 80. Hunnen får høyst ett kull i året.

Gi den drektige hunnen rikelig med mat, varme og vann, og hold terrariet rolig. Etter fødselen er hun tynn og trenger ekstra fôr den første måneden.

INKUBASJON

Det er ingen inkubasjon, fordi ungene utvikler seg i hunnens kropp og fødes levende i en tynn hinne som de selv bryter ut av. Den drektige hunnen skal ha den samme varmegradienten som ellers og må ikke bli for kald, slik at fostrene utvikler seg jevnt.

Fjern fosterhinner og døde unger raskt. Ungene er selvstendige fra første dag og ligner små utgaver av de voksne. Hunnen steller dem ikke.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Flytt ungene til små, helt tette bokser, enkeltvis eller i små grupper av samme størrelse. Boksene skal ha en varm og en kjølig ende, kjøkkenpapir som bunn, et skjul og en grunn vannskål. Ungene kan presse seg gjennom svært små sprekker.

Ungene spiser typisk etter første hudskifte. Tilby biter av frosne pinkiemus, gjerne duftet med meitemark eller fisk, og ellers biter av meitemark eller små guppyer og platyer. Fôr annenhver dag i begynnelsen, og få dem så raskt som mulig over på mus. Ungene vokser raskt og når full størrelse etter 3-4 år.

Helse og vanlige feil

Thamnophis sirtalis er hardfør, men feil i fôr og klima gir typiske problemer:

- Innvollsorm, særlig fra levende fisk, viltfangede frosker og ormer. Orm kan leve i lungen i årevis uten tegn. Symptomer er hevelse ved lungen, en hul, poppende lyd ved pusting, vekttap eller små knuter under huden. Frosset fôr (minst 30 dager) forebygger. Få en avføringsprøve undersøkt hos en veterinær ved nyinnkjøp og ved mistanke.
- B1-mangel hos slanger som lever av fisk med tiaminase. Tegn er dårlig koordinasjon, og at slangen ikke kan rette seg opp, senere kramper. Den er dødelig uten behandling, men lett å behandle: veterinæren gir vitamin B1, og kosten byttes til mus eller fisk uten tiaminase.
- Blemmer på buken (hvite, oppsvulmede sår) av vedvarende fuktig bunn. Hold bunnen tørr og skift den når den er skitten.
- Overoppheting hvis terrariet står i sol eller varmen er for kraftig. Slangen farer rundt med åpen munn. Kjøl den straks ned i kjølig, rennende vann.
- Hudskifteproblemer, særlig brilleskjell eller halespiss som blir sittende fast. Gi et fuktig skjul under hudskiftet.
- Midd, som krever behandling av både slange og terrarium.

- Fedme hos slanger som fôres for ofte, særlig med mus.

Et friskt dyr har klare øyne, glatt hud og spiser villig. Søk en veterinær med erfaring i krypdyr hvis slangen går ned i vekt, slutter å spise utenfor vinterperioden, gaper eller puster annerledes, eller hvis det kommer knuter på kroppen.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.